

Lausunto palveluväylän viitearkkitehtuurin päivityksestä

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa - massadatan ja mydatan strategiset linjaukset ja toimet (LVM/1996/13/2015)

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi massadatan liiketoiminnallisesta edistämisestä. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori esittää lausuntonaan seuraavaa:

1 Periaateluonnoksen lähtökohdat:

Luonnoksessa esitetään periaatepäätöksen strategiset linjaukset lisätä suurten tietoaineistojen (massadata, big data) hyödyntämistä liiketoiminnassa. Linjausten tavoitteena on avata julkisia tietoaineistoja ja mahdollistaa niiden yhdistettävyyden yksityisen sektorin tuottamien tietoaineistojen kanssa ja siten tehostaa massadataan perustuvien palvelujen kehitystä.

Linjaukset sisältävät kehittämistoimia kyvykkyyttä kasvattavaan datapolitiikkaan ja lainsäädäntöön, käyttöä mahdollistavien rakenteiden ja käytänteiden luomiseksi sekä analytiikka-, palvelu- ja sovelluskehityksen edistämiseksi.

Valtorin näkemyksen mukaan periaateluonnoksessa esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia luovat pohjaa datan laajaan hyödyntämiseen perustuvan uuden liiketoiminnan syntymiselle. Esitetyt tavoitteet ja linjaukset edesauttavat myös digitalisaation kehittymistä sekä osaltaan nopeuttavat myös julkishallinnon palvelujen digitalisointia sekä kansalaisille ja yrityksille suunnattujen palvelujen kehittämistä.

2 Yhteisten ICT-palvelujen käyttö

Julkishallinnon tietojen hallinta- ja käsittelyjärjestelmät sekä -rekisterit on toteutettu pääosin viranomaisten omien perustehtävien hoitamista varten. Niissä ei ole useinkaan huomioitu teknisten ominaisuuksien tai tietosisällön yhteiskäytön näkökulmasta lausuntopyynnössä kuvattua tarvetta välittää/siirtää tietoa laajasti ennalta määrittelemättömään käyttöön, vaikka tiedon käytölle itsessään ei olisikaan esim. tietosuojan verrattavissa olevaa estettä (ei siis sisällä henkilötietoja tai yksittäisen henkilöä ei ole välillisestikään, esim. paikkatietomenetelmin, yksilöitävisiä).

Tietojen saaminen laajasti käyttöön liiketoiminnan perustaksi vaatii tietojen anonymisoinnin/neutralisoinnin lisäksi sekä nykyjärjestelmien teknisen yhteentoimivuuden kehittämistä että ennen kaikkea tietosisältöjen

semanttisen yhteentoimivuuden parantamista. Tähän tietojen avaamiseen ja harmonisointiin tarvitaan tukea osaamisen ja rahoituksen muodossa sekä yhteisiä teknisiä palveluja.

Periaateluonnoksessa on huomioitu hyvin osaamisen kehittäminen (linjaus 1.2) sekä liiketoiminnan käynnistämisen rahoituksellinen tukeminen (linjaukset 2.1, 3.1 ja 3.1). Linjauksissa tulisi näkyä myös yhteisten jo olemassa olevien ja kehitteillä olevien datan avaamista tukevien palveluiden (mm. avoindata.fi, KAPA-kokonaisuus ja metatietopalvelu) rooli osana luonnoksessa määriteltyä palveluinfrastruktuuria. Tavoitteena ei pitäisi olla toimivien rakenteiden purkaminen vaan entistä tehokkaampi käyttö.

3 ICT-infrastruktuuri

Periaateluonnoksessa Suomi on vuoteen 2020 ulottuvan vision mukaan vahva, innovatiivinen ja luotettava tietoympäristö dataan perustuvalla liiketoiminnalla. Luotettavuutta on avattu dokumentissa lähinnä tietosuojan käsitteen kautta, joka on toki perusedellytys henkilötietojen käsittelyssä eikä tietosuojan merkitystä voi tässä kontekstissa korostaa liikaa.

Luotettava tietoympäristö edellyttää myös luotettavaa ICT-infrastruktuuria ja niihin liittyviä tietoturvajärjestelyjä, joilla taataan tietojen luottamuksellisuus, eheys ja saatavuus.

Luonnoksessa tulisi näkyä erityisesti, että luotettava tietoympäristö edellyttää panostamista datapalveluinfrastruktuuriin ja ekosysteemien eri toimijoiden (julkinen ja yksityinen sektori) osalta palveluiden, tietojen, toimitilojen, prosessien, järjestelmien ja muun ICT-infrastruktuuriin asianmukaista suojaamista hallinnollisilla, teknisillä ja muilla toimenpiteillä. Tietojen turvaamisessa tulisi huomioida suojautumisen laitteisto- ja ohjelmistovikojen, luonnontapahtumien sekä tahallisten, tuottamuksellisten tai tapaturmaisten tekojen aiheuttamilta uhkilta ja vahingoilta.

Jotta Suomesta tulisi tulevaisuudessa houkutteleva digitaalisten palvelujen ja liiketoiminnan kehittämisen tietoympäristö, edellyttää se ICT-ympäristöltä myös riittävää kapasiteettia ja mukautumista muuttuviin liiketoimintatarpeisiin.

Periaatelinjauksissa tulisi huomioida vahvemmin panostaminen ICT-rakenteisiin niin, että datan varastointiin, käsittelyyn ja analysointiin sekä tietojen välittämiseen olisi tarjolla riittävästi laskenta-, tietoliikenne- ja konesalikapasiteettia liiketoimintaa hyödyntävässä yhteiskäyttöisessä muodossa. Lisäksi tulee panostaa riittävän joustavien ja nopeasti käytöön otettavien innovointia ja kokeilua tukevien ICT-palvelujen ja palvelualustojen toteuttamiseen.

Valtorin näkemyksen mukaan huomioimalla periaatelinjauksissa myös datan elinkaaren eri vaiheissa tarvittava ICT-infrastruktuuri, mahdollistaisi se vähentää dataperusteiseen liiketoimintaan liittyviä liiketoiminta-

riskejä sekä nostaa uusien palvelujen laatua varmistamalla tietojen turvallisen saatavuuden.

Huomionarvoista periaatteita määriteltäessä olisi myös painottaa masadatan liiketoiminnassa hyödyntämisen lisäksi yhteiskunnan tutkimuksen tarpeiden turvaamista kuin datan säilyttämistä ja tallentamista myös tulevaisuuden tutkimuksen tarpeisiin kansakunnan yhteisen mustin näkökulmasta.

[Paikka] [pvm]

Helsinki 22.2.2016

Toimintajohtaja

[Hyväksyjän titteli]

[Hyväksyjän nimi]

Keräysjohtaja

[Esittelijän titteli]

[Esittelijän nimi]

